

תאמר אלוה אחר הוא **אֵלֹא אֵנָא הוּא כֹּלֵא** אלא אני הוא שעשיתי הכל.

איסור הלנת שכר שכיר מכיון שהאדם לא יודע מתי יגיע זמנו להסתלק מהעולם

תוּ פֶּתַח עוד פתח רבי אלעזר (ויקרא יט) **לֹא תַעֲשׂוּק אֶת רֵעֶךָ וְלֹא**

תִּגְזוּל לֹא תִלִּין פְּעוּלַת שְׂכִיר אֶתְךָ עַד בִּקְרָ. לֹא

תִּלִּין פְּעוּלַת שְׂכִיר אֲמַאי. מה הטעם איסור הלנת שכר הפועל עד הבוקר

אֵלֹא מִקְרָא אַחֲרָא אֲשֶׁתִּמַּע דְּכֶתִיב אלא יש לנו הבין טעמו ע"פ

מה שכתוב, (דברים כד) **בְּיוֹמוֹ תִתֵּן שְׂכָרוֹ וְלֹא תִבֵּא עָלָיו**

הַשֶּׁמֶשׁ כִּי עֲנִי הוּא וְאֵלָיו הוּא נוֹשֵׂא אֶת נַפְשׁוֹ וּפִירוֹשׁוֹ לֹא

תִּבֵּא עָלָיו הַשֶּׁמֶשׁ, אֲזִדְּהָר דְּלֵא תִתְּכַנֵּישׁ בְּגִינוּי

מַעֲלָמָא, עַד לֹא יִמְטִי וּמִנְךָ לְאַתְּכַנְשָׂא תזהר שלא תאסף אל עמך

עד שלא יגיע זמנך להסתלק מהעולם. **כְּמָה דְאַתְּ אָמַר** כמו שכתוב, (קהלת

יב) **עַד אֲשֶׁר לֹא תִחַשְׁדְּ הַשֶּׁמֶשׁ וְגו'** והשמש היא נשמת האדם

המסתלקת ממנו.

הקב"ה נותן תוספת חיים למי שממלא נפשו של העני

מֵהֶכָּא אוֹלִיפְנָא מְלָה אַחֲרָא מכאן למדנו גם דבר אחר כי כשם שמי

שממעט את חיי העני ממעטים לו חיויו כך גם בהיפוך **מֵאַן דְּאַשְׁלִים**

לְנַפְשָׂא דְּמִסְכְּנָא מי שמשלים וממלא נפשו של העני. **אַפִּילוּ** (דף פ"ה ע"א)

הלימוד היומי

לע"נ מיכאל בן זהבה זהורה וראובן ז"ל

דָּמְטוּ יוֹמוֹי לְאַסְתִּלְקָא מֵעֲלָמָא, קְדָשָׁא בְרִידָה הוּא
אֲשֵׁלִים לְנַפְשִׁיהָ, וְיַהֲיִב לִיהָ חַיִּין יְתִיר. אפילו שכבר הגיע זמנו

להסתלק מהעולם הקב"ה משלים לנפשו ונותן לו תוספת חיים

הנוטל פעולת העני ואינו משלם שכרו נחשב כאילו נוטל נפשו ונפשות אנשי
ביתו

לא תִּלִּין פְּעוּלַת שְׂכִיר, תָּא חַיִּי, מֵאֵן דְּנָטִיל אֲנָרָא

דְּמִסְכְּנָא בא וראה מי שנוטל שכר פעולת העני ואינו משלם לו שכרו בזמן

הראוי [כה] כְּאִילוּ נָטִיל נַפְשִׁיהָ וְדֹאנְשִׁי בֵּיתֶיהָ נחשב לו כאילו נוטל

אור הרשב"י

שכיר שבת, שכיר חדש, שכיר שנה, שכיר
שבוע, יצא ביום גובה כל אותו היום, יצא
בלילה, גובה כל אותו הלילה.

ואם נתן טליתו לאומן לתקנה בקבלנות,
וגמרה, כל זמן שהטלית ביד האומן אינו
עובר. נתנו לו אפילו בחצי היום כיון ששקעה
עליו חמה עובר משום בל תלין (ויקרא יט,
יג), שקבלנות היא כשכירות לפורעו בזמנו.

ובגמרא (ב"מ קיב.) תניא "ואליו הוא נשא
את נפשו" מפני מה עלה זה בכבש ונתלה
באילן ומסר את עצמו למיתה, לא על שכרו?
דבר אחר "ואליו הוא נשא את נפשו" כל
הכובש שכר שכיר כאילו נוטל נפשו ממנו,
רב הונא ורב חסדא, חד אמר נפשו של גזלן,
וחד אמר נפשו של נגזל, מאן דאמר נפשו של
גזלן דכתיב "אל תגזל דל כי דל הוא ואל

[כה] ודיניו מבוארים בשלחן ערוך חו"מ סימן
שלט ע"ש. והיינו כשיש לו ממון לשלם, והעני
תובעו את התשלום ואינו נותן לו בזמן
שצריך לשלם לו. איזהו זמנו, שכיר יום יש לו
זמן ליתנו לו כל הלילה, לא נתנו לו, עובר
עליו בבקר משום בל תלין (ויקרא יט, יג).

שכיר לילה זמנו ליתן לו כל היום. לא נתנו
לו, עובר עליו בערב משום ביומו תתן שכרו
(דברים כד, טו).

ופועלים שאין עושין מלאכה עד הלילה, כיון
ששקעה עליו חמה עובר עליו משום ביומו
תתן שכרו (דברים כד, טו), ואם עשה מלאכה
עד הלילה, יש לו זמן כל הלילה.

שכיר שעות, אם כלה שכירותו ביום יש לו
תשלום כל אותו יום, אם כלה בלילה, יש לו
תשלום כל אותו הלילה.

הלימוד היומי

לע"נ מיכאל בן זהבה זהורה וראובן ז"ל

נפשו ונפשות אנשי ביתו. הוא אָזַעַר נַפְשֵׁיהוּ. הוא ממעט נפשם של העני ובני ביתו ואינו נוטל להם מחייתם, קִדְּשָׂא בְרִיךְ הוּא אֲזַעִיר יוֹמוֹי, וְאֲזַעִר נַפְשֵׁיהֶּ, מִתְּהוּא עֲלָמָא הקב"ה ממעט ימיו בעולם הזה וממעט מעלת נפשו מהעולם הבא. דְּהָא כָּל אֵינּוֹן הֵבְלִים דְּנַפְקִי מִפּוּמִיָּהּ, כָּל תְּהוּא יוֹמָא והתורה החמירה בלאו זה כל כך כיון שכל אותם ההבלים היוצאים מפיו של העני כל אותו היום מטורח המלאכה ומגודל העמל, כְּלָהּוּ סְלָקִין קַמִּיָּה דְּקִדְּשָׂא בְרִיךְ הוּא, וְקַיִמִין קַמִּיָּה עוֹלִים לִפְנֵי הַקַּב"ה ועומדים לפניו, לְבַתָּר סְלָקָא נַפְשֵׁיהֶּ וְנַפְשֵׁיהוּ דְּאֲנָשֵׁי בֵיתֵיהֶּ לאחר מכן בלילה בעת השינה כשעולים נפש העני ונפשות אנשי ביתו ברעב למעלה וְקַיִמִין בְּאֵינּוֹן הֵבְלִים דְּפּוּמִיָּהּ עוֹלִים ומתלבשים באותם ההבלים שיצאו מפיו של העני במלאכתו וצועקים לפני השי"ת מרוב צערם. וְכִדְרִין אֲפִילוּ אֶתְגִּזֹּר עַל תְּהוּא בְּרַ נָשׁ פְּמָה יוֹמִין וְכַמָּה טָבְאֵן ואז אפילו אם נגזר על האדם אריכות ימים וטובות מרובות, כְּלָהּוּ מִתְּעַקְרָאן מִנִּיָּהּ וּמִסְתַּלְקִי מִנִּיָּהּ הכל נעקר ומסתלק ממנו בעוון זה.

אור הרשב"י

תדכא עני בשער" וכתיב "כי ה' יריב ריבם וקבע את קבעיהם נפש" ומאן דאמר נפשו של נגזל דכתיב "כן ארחות כל בוצע בצע את נפש בעליו יקח".

הלימוד היומי

לע"נ מיכאל בן זהבה זהורה וראובן ז"ל

עונש המענה עניים גדול מאוד

וְלֹא עוֹד, אֲלֵא דְנַפְשָׁא דִּילֵיהּ לָא סְלִקָּא לְעֵילָא, ולא רק

זה אלא גם נפשו לא עולה למעלה בשעת השינה כי נדחית מלפני הקב"ה בעוון זה

וְהֵינּוּ דְאָמַר רַבִּי אַבָּא, רַחֲמָנָא לְשׁוֹבֵינָן

מִנֵּיהּוּ, וּמַעְלָבוֹנֵיהּוּ. וזהו שאמר רבי אבא הקב"ה יצילנו מהעניים ומעלבונם

כי עונש המצערם גדול מאוד. **וְאוֹקְמוּהָ אֶפִּילוּ עֲשִׂיר הוּא** וביארו חז"ל

שאפילו אם הפועל עשיר אסור להליך שכרו שהרי כתוב **וְאֵלָיו הוּא נוֹשֵׂא אֶת**

נַפְשׁוֹ דִּיִּיקָא ומשמע נפש של כל פועל ולא דוקא של עני, **אֶפִּילוּ מִכָּל**

בְּרֵשׁ נְשָׁי, וְכָל שְׁכֵן מִסְכְּנָא ואיסור הלנת השכר היא אפילו מכל אדם

אפילו אינו עני, כל שכן הוא עני.

רב המנונא היה אומר לשכירו טול נפשך שהפקדת אצלי

וְהֵינּוּ דְהוּא רַב הַמְּנוּנָא עָבִיד וזה מה שהיה עושה רב המנונא, **כִּד**

הוּא הוּא אָגִיר מְסַתְּלָק מַעֲבִידֵיהּ כאשר היה שכירו

גומר את העבודה ומסתלק ממנה, **הוּא יְהִיב לֵיהּ אַגְרֵיהּ, וְאָמַר לֵיהּ,**

טוּל נַפְשְׁךָ דְאֶפְקִידַת בְּיַדָּאי, טוּל פְּקֻדוֹנְךָ היה נותן לו שכרו

מיד ואומר לו טול נפשך שהפקדת אצלי, טול פקדונך **וְאֶפִּילוּ אָמַר יְהִי**

בִּידְךָ, דְאֵנָּא (לָא) בְּעֵינָא לְסִלְקָא אַגְרֵי ואפילו היה אומר לו השכיר

יהיה הממון בידך כי איני רוצה לשמור את השכר אצלך. **לָא הוּא בְּעֵי** לא היה

הלימוד היומי

לע"נ מיכאל בן זהבה זהורה וראובן ז"ל